

TAKVA, TEZKİYE'NİN ÖNEMLİ ETKENİ

<"xml encoding="UTF-8?">

TAKVA, TEZKİYE'NİN ÖNEMLİ ETKENİ

Takva, İslam dinine göre çok önemli bir ayrıcalığa sahiptir ve takvalı müminler de seçkin kişiler olarak sayılmaktadır. Takva kelimesi ve ondan türeyen kelimeler Kur-an'ı Kerim, Nehcul Belağa ve hadis kitaplarında (özellikle .Nehcul Belağa'da) çok tekrar edilmiştir

Kur-an'ı kerim, insanların değerlerini ve üstünlüklerini takva olarak :bildirerek şöyle buyurmaktadır

[Sizin, Allah katında en üstün olanınız, en takvalı olanınızdır].[1]

TAKVA AHİRET YOLCULUĞUNUN AZIĞIDIR

Takva, ahiret yolculuğunun en güzel azığı ve mutluluğa ulaşmanın en :güzel vesilesi olarak tanıtılmıştır. Kur-an'ı kerimde şöyle buyrulmaktadır

[Yanınıza azık alınız. Kuşkusuz azığın en iyisi takvadır].[2]

:Yine şöyle buyrulmaktadır

Onlardan güzel davrananlar ve takvalı (Allahtan korkanlar) olanlar için çok [büyük bir ecir vardır].[3]

:Yine şöyle buyrulmaktadır

Takvalı olanlara ve düzelenlere korku yoktur. Ve onlar [üzülmeyeceklerdir].[4]

:Yine şöyle buyrulmaktadır

Rabbinizden bir bağışa ve genişliği göklerle yer arası kadar olan, takvalı [olanlar için hazırlanmış bulunan cennete koşun].[5]

:Yine şöyle buyrulmaktadır

Takvalı olanlar cennetlerde ve nimet içindedirler. Rablerinin kendilerine [verdikleriyle sefa sürerler].[6]

Aynı şekilde Nehcul Belağa ve hadis kitaplarında, takva; ahlakın önderi ve

mutluluğa ulaşmanın en büyük vesilesi olarak tanıtılmıştır. Örnek olarak imam
:Ali (a.) şöyle buyurmaktadır

[Takva, ahlakın önderidir].[7]

:Peygamber efendimiz (s.a.a.) şöyle buyurmuştur

Bir özellik bulunmaktadır. Kim ona sahip olursa dünya ve ahiret ona itaat
.edecektir. O kimse cennete de ulaşacaktır

.Ey Allah'ın Rasulü! O özellik nedir? denildi

Şöyle buyurdu: O takvadır. Kim insanların en saygını olmak istiyorsa
Allah'tan (azze ve celle) korksun. Sonra şu ayeti okudu:[8] Kim Allah'tan
[korkarsa, ona bir çıkış yolu yaratır. Ve ona hiç ummadığı yerden rızık verir].[9]

BÜTÜN İYİLİKLER TAKVADA TOPLANMIŞTIR

:Müminlerin Emiri Ali (a.) şöyle buyurmaktadır

Allah'tan korkunuz. Çünkü bütün iyilikler, Allah'tan korkmak (takvalı
olmak)' ta toplanmıştır. Onun dışında bir iyilik yoktur. Dünya ve ahiret
iyiliklerinden kazanılan şeyler onun vasıtasıyla elde edilir. Onun dışında başka
[bir şeyle elde edilmez].[10]

:İmam Seccad (a.) şöyle buyurmuştur

Amellerin değeri ve şerefi, takva vasıtasıyla gerçekleşir. Yalnızca takvalı
olanlar mutluluğa ulaşacaklardır. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: Kuşkusuz
[mutluluk, takva sahiplerininidir].[11]

:İmam Ali (a.) şöyle buyurmuştur

Ey Allah'ın kulları! Biliniz ki; takva sahipleri hem dünya ve hem de ahiret
nimetlerine sahip olacaklardır. Dünya nimetlerinden yararlanma konusunda
.dünya ehli ile ortaklırlar

Ancak dünya ehli onlara Ahirette ortak olmayacaklardır. Büyüklük
taslayanların yararlandıkları nimetlerin aynısından, dünyada en güzel bir şekilde
.faydalanacaklardır

Ancak bu dünyadan ahiret yurduna büyük bir kâr ve azıkla göç
edeceklerdir. Dünyada züht lezzetine sahiptirler. Kıyamette de Allah'ın rahmeti
içinde yaşayacaklarını bilirler. Yüce Allah'tan ne isterlerse kabul görecektir. Ve

[Onların lezzetlerden aldıkları doyum eksik olmayacaktır].[12]

Bazı hadislerde, takva; nefis tezkiyesinin en önemli etkeni ve nefis hastalıkları için şifa verici bir ilaç olarak tanıtılmıştır

:Müminlerin Emiri Ali (a.) şöyle buyurmuştur

Kuşkusuz Allah'tan korkmak; kalplerinizin hastalıkları için şifa verici bir ilaç, gönüllerinizin körlüğü için bir aydınlatıcı, göğüslerinizin bozukluğu için bir ıslah edici, nefislerinizin pisliği için bir temizleyici, gözlerinizin perdesi için bir cilalayıcı, içinizdeki sıkıntılar için bir huzur verici ve karanlıklarınızın karası için

[bir ışıktır].[13]

TAKVA KULLUK ETMENİN HEDEFİDİR

İslam dinine göre, takva; kulluk etmenin hedefi ve ahlakın asil bir değeri olarak tanıtılmıştır. Örnek olarak Kur-an'ı kerim şöyle buyurmaktadır

Ey insanlar! Sizleri ve sizden öncekileri yaratan rabbinize kulluk ediniz.

[Umulur ki takva sahibi olursunuz].[14]

TAKVA ŞERİAT AHKÂMININ HEDEFİDİR

:Kur-an'ı kerimde şöyle buyrulmaktadır

Oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılınmıştır. Umulur ki

[takva sahibi olursunuz].[15]

:Yine şöyle buyrulmaktadır

Onların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşmaz. Ancak sizin takvanız ona

[ulaşır].[16]

TAKVA AMELLERİN KABUL OLMA ŞARTIDIR

Anlaşıldığı gibi ibadetlerin bazılarının farz olmalarının nedeni, insanların onları yaparak takva sahibi olmalarını sağlamaktır. İslam'a göre, takva; o kadar önemlidir ki, öteki amellerin kabul edilme ölçüsü olarak tanıtılmıştır. Nitekim takvasız bir amel de ret edilmiş ve hiçbir faydası yoktur. Kur-an'ı kerim şöyle

:buyurmaktadır

[Allah yalnızca takva sahiplerinden kabul eder].[17]

Kur-an'ı kerime ve hadislerle göre, takva; asil bir değer, ahiret için en güzel azık, gönül hastalıklarına şifa veren en önemli ilaç ve nefis tezkiyesi için en

büyük vesile olarak tanıtılmıştır. Onun önemi konusunda yalnızca şeriatın hedefi, ahkâmın yapılma nedeni, şeriat yasalarının amacı ve amellerin kabul .şartı olması yeterlidir

.Şimdi takva kelimesinin anlamını açıklamaya çalışacağız

TAKVA KELİMESİNİ ANLAMI

Genellikle takva kelimesini olumsuz bir program olarak yani; günahlardan uzak durmak, sakınmak ve çekinmek olarak tanıtmaktadırlar. Toplumsal işlerde .takvanın korunmasını çok zor hatta imkânsız olarak sanmaktadırlar

Çünkü insan nefsi doğal olarak günaha eğilimlidir. Eğer toplumsal ,sorumlulukları kabul ederse doğal olarak günaha çekilmiş olur. Bundan dolayı ya takvalı olmayı kabul ederek toplumsal işlerden uzak durmalı ya da toplumsal işleri kabul ederek takvayı yitirmelidir. Çünkü ikisinin bir arada olması .olanaksızdır

Bu şekil düşünceler; “İnsan toplumdan ne kadar uzak kalırsa o kadar .takvalı olur.” anlayışını da zorunlu bir hale getirmektedir

Oysa takva; Kur-an’ı kerimin bazı ayetlerinde ve Nehcul Belağ’a’nın bazı .hadislerinde olumsuz bir değer değil, olumlu bir değer olarak tanıtılmıştır

Takva yalnızca günahları terk etmek anlamında değil, hatta sürekli alıştırmalar ve riyazetler sonucunda nefis için gerçekleşen içsel bir güç olarak .tanıtılmıştır

Nefsi, yalnızca ilahi emirlere boyun eğecek bir oranda çok güçlü bir hale getirmektedir. Öyle güçlü bir hale getirmektedir ki, meşru olmayan nefsanî istekler ve eğilimler karşısında bile sapasağlam kalabilme ve doğru adımı .atabilmektedir. Zaten takva kelimesinin sözlükteki anlamı da böyledir

Takva kelimesi, koruma anlamında olan “**vekaye**” kelimesinden alınmıştır.

Takva yani; “**Kendini koruma ve nefsi kontrol etme**” dir. Takva, olumsuz bir .program değil olumlu bir özelliktir

Takva yani; insanın, ilahi yasalara itaat ederek kendisini kayıt altına almasıdır. Her terk edelin günaha takva demezler. Yalnızca günahı terk etmenin ve nefsi kontrol etmenin meleke haline gelmesine takva denir. Takva, ahiret .yurdu için en güzel azıktır. Azık ise olumsuz değil olumlu bir iştir

Örnek olarak, Müminlerin Emiri Ali'nin (a.) sözlerinden birkaç tanesine
:dikkat ediniz

Ey Allah'ın kulları! Size takvalı olmanızı öğütlüyorum. Çünkü takva; nefsi iyiliklere doğru çeken bir yular konumundadır. Öyleyse sizi huzurlu refah menzillerine, geniş yurtlara, korunan sığınıklara ve yüce konaklara ulaştırması [için takvanın sağlam zincirlerine ve hakikatlerine sımsıkı sarılınz.[18

Ey Allah'ın kulları! Biliniz ki, takva sağlam bir sığınaktır. Fücür (takvasızlık) ise çökkün bir evdir. İçinde oturanları koruyamaz. Ona sığınanlara da kale [olamaz. Biliniz ki, takva ile günahların zehri kesilir.[19

Ey Allah'ın kulları! Kuşkusuz takva, Allah'ın dostlarını gūnahtan alıkoyar. Allah korkusunu, geceleri ibadet etmek için uyanık kalacak ve gündüzleri de [oruç tutacak bir şekilde onların kalplerine yerleştirir.[20

Kuşkusuz takva; senin için dünyada sığınak ve Ahirette ise [mutluluktur.[21

TAKVA VE TOPLUMDAN UZAK KALMAK

Toplumdan uzak kalmak ve toplumsal sorumlulukları kabul etmemek, takvanın alametlerinden sayılamaz. Hatta bunlar bazı konularda takvanın karşısında da yer almaktadırlar. İslam dininde ruhbanlık ve toplumdan uzak .kalmak diye bir şey yoktur

İslam dini, insana gūnahtan kaçmak için inziva hayatını ve dünya işlerini terk etmeyi emretmemektedir. Tam tersine insandan sorumlulukları kabul etmesini, toplumsal işlere ortak olmasını, aynı zamanda takva vesilesiyle de .nefsini kontrol etmesini ve günahlardan uzak tutmasını istemektedir

İslam dini; "yasal olan bir makamı ve önderliği kabul etme" diye bir şey söylememektedir. Tam tersine "Kabul et. Ancak Allah rızası için kullarına hizmet et. Makamın kulu olma. Makamı nefsanî arzularına ulaşmak için bir .vesile karar kılma. Hak yoldan çıkma." diye emretmektedir

İslam dini "Takvaya ulaşmak için elini işten çek. Helal rızık peşinde koşma." diye bir şey söylememektedir. Tam tersine "Dünyanın esiri ve kulu .olma." diye emretmektedir

İslam dini "Dünyayı terk et. İbadet etmek için bir kenara çekil." diye bir şey

söylememektedir. Tam tersine “Dünyada yaşa. Onun mamurlu olması için çalış.
.Ancak dünya ehli olma. Aldanma. Gönlünü ona kaptırma.” diye emretmektedir

TAKVA VE BASİRET

Ayetlerden ve hadislerden takvanın, insana, kendi dünyası ve ahireti için hayırlı olan şeyleri belirlemesi ve onları takip etmesi için basiret gözü verdiği :anlaşılmaktadır. Örnek olarak şunları söyleyebiliriz

:Hekim olan Allah şöyle Kur-an’ı kerimde şöyle buyurmaktadır

Ey iman edenler! Eğer Allah’tan korkarsanız, sizin için bir Furkan (hakki [batıldan ayırt eden özel bir basiret) yaratır.[22

Yani kendiniz için mutluluk ve mutsuzluk olan yolu, hayırlı ve hayırsız olan .yaşamı belirlemeniz için basiret gözü yaratır

:Başka bir ayette de şöyle buyrulmaktadır

[Allah’tan korkunuz. Allah size öğretecek. Allah her şeyi bilir.[23

Kur-an’ı kerim insanların geneli için inmesine karşın öğüt alanlar ve dosdoğru yola iletilenlerin yalnızca takva sahipleri olduğunu bildirmektedir. Bu :bağlamda şöyle buyurmaktadır

Bu insanlar için bir açıklamadır. Ancak takva sahipleri için bir hidayet ve [öğüttür.[24

:İslam peygamberi (s.a.a.) şöyle buyurmaktadır

Eğer şeytan, insanoğullarının kalbinin etrafını çevirmeseydi, melekler [âlemini görürlerdi.[25

Bu tür hadislerden, takvanın; akıl gözünün ve basiretin açılmasına neden .olduğu, ayırt etme ve anlama gücünü kuvvetlendirdiği anlaşılmaktadır

Akıl; hayırlı ve hayırsız, iyi ve kötü, mutluluk ve mutsuzluk nedenlerini, sonuç olarak gerekli ve gereksiz olan şeyleri iyi tanıması ve ayırt etmesi için .insan bedenine emanet olarak bırakılmış çok değerli bir mücevherdir

:Müminlerin Emiri Ali (a.) şöyle buyurmaktadır

[Akıl, hakkın rasulü (elçi) dır.[26

Evet, aklın omuzlarına böyle önemli bir görev yüklenmiştir. Ve bunu yapabilecek gücü de bulunmaktadır. Ancak onun başarısı, duygular ve içgüdüler

onun hükümetini kabul ederek muhalefet etmedikleri, bilmişlik taslamadıkları zaman gerçekleşecektir. Nefsanî arzular ve istekler aklın düşmanıdır. .Dolayısıyla onun işini iyi bir şekilde yapmasını istememektedirler

:Müminlerin Emiri Ali (a.) şöyle buyurmaktadır

[Nefsanî arzular, aklın düşmanıdır.]27

:Yine şöyle buyurmuştur

[Kim şehvetine hâkim olamazsa, aklına da hâkim olamaz.]28

TAKVANIN SORUNLARI YENMESİ

Takvanın önemli etkilerinden biri de hayatın sorunlarını ve sıkıntılarını :yenmesidir. Yüce Allah Kur-an'ı kerimde şöyle buyurmaktadır

[Kim, Allah'tan korkarsa onun için bir çıkış yolu yaratır.]29

:Yine şöyle buyurmaktadır

[Kim, Allah'tan korkarsa işini onun için kolaylaştırır.]30

:Müminlerin Emiri Ali (a.) şöyle buyurmaktadır

Kim takvalı olursa zorluklar ondan uzaklaşır, acılar onu için tatlı olur, peş peşe gelen sıkıntı dalgaları onun karşısında dağılır gider, çok acı veren işler [onun için kolay olur.]31

ÇEŞİTLİ SORUNLAR KARŞISINDA TAKVANIN ROLÜ

Yaşamın zorluklarını ve sorunlarını genel olarak iki kısma ayırmak :mümkündür

İlk kısım; çözümlenmeleri bizim gücümüz dışında olan sorunlardır. Örnek olarak; organların eksikliği, tedavi olunması mümkün olmayan hastalıklar, önlenilmesi mümkün olmayan tehlikeler ve bunlara benzer şeyler. Bu tür .şeylerin önlenmesi ve giderilmesi bizim gücümüz dışındadır

İkinci kısım; çözümlenmeleri bizim isteğimize ve kararımıza bağlı olan hatta onları önleme konusunda etkili de olabileceğimiz sorunlardır. Örnek olarak; ruhsal, bedensel, ailesel, toplumsal, mesleksi ve bunlara benzer .şeylerin geneli

Takva, bu iki kısmın her birinin sorunlarını çözme konusunda önemli bir rol

oynayabilir. Evet, ilk kısımda yer alan sorunların önlenmesi ve giderilmesi bizim için olanaksızdır

Ancak onlara karşı nasıl davranılacağı bizim gücümüz alanı içinde yer almaktadır. Kendi nefesine bütünüyle hâkim olan, dünyayı ve dünyalık sorunları ,geçici kabul eden

yalnızca ahireti kalıcı olarak bilen, yüce Allah'ın gücüne dayanan takva sahibi bir insan; dünyalık sorunları küçük ve geçici olarak kabul eder ve asla .onlar karşısında ağlamaz

Hatta ilahi istek olduğundan dolayı yalnızca teslim olmayı tercih edecektir. Takvalı bir insan; Allah, dünya ve ahiret ile samimi bir dost gibidir. Gelip geçici .sorunlar onun huzurlu kalbini rahatsız edemezler

Çünkü musibetler, sorunlar ve olaylar zati olarak ağır verici şeyler değildirler. İnsanın rahatsız olmasına neden olan şey nefsin sabırsızlığı ve .kararsızlığıdır. İşte takva insana bu noktada yardım yapmaktadır

İkinci kısım ise; yaşamı insana acı bir hale getiren sorunların ve sıkıntıların çoğu çirkin özellikler, nefsanî arzular ve şeytani isteklerin üstün gelmesinin ürünleridir. Genellikle ailesel sorunların çoğunu erkek veya kadın ya da her ikisi de nefsanî arzularına hâkim olamadıkları için oluşturmaktadırlar. Ve kendi elleriyle yaktıkları ateşte kendileri yanmaktadırlar. Ağlayıp sızlamaktadırlar. .Öteki sorunlarda buna benzemektedir

TAKVA VE ÖZGÜRLÜK

Bir kimse belki şöyle düşünebilir: "Takva, özgürlüğü yok etmektedir. Kayıtlar, şartlar ve sınırlar oluşturmaktadır. Hayatı yaşanılmaz bir hale ".getirmektedir

Ancak İslam dini bu inancı ret etmektedir. Hatta takvayı özgürlük, huzur, emniyet, saygınlık ve büyüklük nedeni olarak tanıtarak takvasız bir insanı .(nefsin ya da şeytanın) esir ve köle olarak kabul etmektedir

:Müminlerin Emiri Ali (a.) şöyle buyurmaktadır

Allah'tan korkmak; dosdoğru yolun kilidi, ahiret yurdunun azığı, bütün [köleliklerden özgür olma nedeni ve helaklerden kurtulma vesilesidir.]³²

:Yine Ali (a.) şöyle buyurmaktadır

**İslam'dan daha yüce bir şeref, takvadan daha saygın bir onur ve
[günahlardan kaçınmaktan daha güzel bir sığınak yoktur.]**³³

Dolayısıyla takva; insan için sınırlandırmaya ve özgürlüğünün yok olmasına neden olmak şöyle dursun, hatta onun insanlık kişiliğini de ,diriltmektedir. Ve şehvetler, öfkeler, intikamcılık

kincilik, bencillik, kendini beğenmişlik, ırkçılık, inatçılık, hırs, mal sevgisi, nefesine tapmak, hevesine tapmak, makam mevki sevgisi, mide sevgisi ve .şöhret sevgisi gibi esaret zincirlerinden de özgür kılmaktadır

Kur-an'ı kerim, nefsinin arzularına boyun eğen, nefsanî isteklerin yerine getirilmesi konusunda çaba sarf eden ve emellerine ulaşmak için sınır tanımayan kişileri, puta tapıcı ve nefsanî arzulara tapıcı kimseler olarak .tanıtmaktadır

:Bu konuda şöyle buyurmaktadır

Heva ve hevesini ilah edinen ve Allah'ın bir bilgiye göre saptırdığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözünün üstüne de perde çektiği kimseyi gördün mü? Artık ona Allah'tan sonra kim doğru yolu gösterecektir? Düşünmüyor [musunuz?]³⁴

TAKVA SINIRLANDIRILMA DEĞİL DOKUNULMAZLIKTIR

Nehcul Belağ'a'da, takvanın zincir, zindan ve sınırlandırılma değil sığınak .olduğu konusu üzerinde çok durulmuştur

Sığınak ve zindanın ortak özellikleri "engel" oluşturmalarıdır. Ancak sığınak tehlikelere engel olmakta, zindan ise nimetlerden yararlanmaya karşı engel :oluşturmaktadır. Bu bağlamda imam Ali (a.) şöyle buyurmaktadır

Ey Allah'ın kulları! Biliniz ki, takva; büyük bir kaledir. Fücür ise çökkün bir evdir. İçinde oturanları koruyamaz. Ona sığınanlara da kale olamaz. Biliniz ki, [takva vesilesiyle günahların zehri kesilir.]³⁵

Ali (a.) bu harika açıklamasıyla, insan canına zarar veren günahları yılanın ve akrebin zehrine benzeterek şöyle buyurmaktadır: Takva gücü bu .sürünenlerin zehrini yok eder

Ali (a.) bazı sözlerinde, takvayı özgürlüklerin temeli olarak açıklamaktadır. Yani özgürlüğe engel olmak, kayıtlar ve zincirler getirmek şöyle dursun hatta

.bütün özgürlüklerin de kaynağı olarak bildirmektedir

:İmam Ali (a.) şöyle buyurmaktadır

**Allah'tan korkmak; doğrulukların kilidi, ahiret yurdunun azığı, bütün
[köleliklerden özgür olma nedeni ve helaklerden kurtulma vesilesidir.]³⁶**

Takva insana manevi özgürlük vermektedir. Yani onu nefsani arzulara ve isteklere kölelik yapmaktan özgür kılmaktadır. Hırs, tamah, haset, şehvet ve .öfkenin kökünü boğazından çıkarıp almaktadır

Böylece toplumsal kulluğun ve köleliğin kökünü kazımaktadır. Paranın, pulun, rahatlığın ve makamın kölesi olmayan bir halk kitlesi de, hiçbir zaman .toplumsal köleliklere ve esaretlere boyun eğmeyecektir

Çeviri: Mahmut ACAR

Hucurat: 13 [1]

Bakara: 197 [2]

Al-i İmran: 172 [3]

Araf: 35[4]

Al-i İmran: 133 [5]

Tur: 17–18 [6]

Nehcul Belağa: Kelimati Kısar 41 [7]

Bihar-ul Envar: Meclisi, C.70,S.285 [8]

Talak: 2–3 [9]

Bihar-ul Envar: C.70,S.285 [10]

Nebe: 31 [11]

Nehcul Belağa: Namei 27 [12]

Nehcul Belağa: Hutbei 197 [13]

Bakara: 21 [14]

Bakara: 183 [15]

Hac: 37 [16]

Maide: 27 [17]

:Peygamber efendimizin (s.a.a.) vasiyetleri arasında şöyle yer almaktadır

Ey Ebu Zer! Amel konusunda takvalı ol. Senin için takva, amelden daha önemli olsun. Çünkü takva ile yapılan bir amel az değildir. Kabul olunan bir amel nasıl az olur? Allah (azze ve celle) şöyle buyurmaktadır: Allah yalnızca takva sahiplerinden kabul eder. Bihar-ul Envar: C.77,S.89

Nehcul Belağa: Hutbei 195 [18]

Nehcul Belağa: Hutbei 157 [19]

Nehcul Belağa: Hutbei 144 [20]

Ğurer-ul Hikem: Amudi [21]

Enfal:29 [22]

Bakara: 282 [23]

Al-i İmran: 138 [24]

Bihar-ul Envar: Meclisi, C.70,S.59 [25]

Ğurer-ul Hikem: Amudi [26]

Ğurer-ul Hikem: Amudi [27]

Ğurer-ul Hikem: Amudi [28]

Talak: 2 [29]

Talak: 4 [30]

Nehcul Belağa: Hutbei 197 [31]

Nehcul Belağa: Hutbei 230 [32]

Nehcul Belağa: Hikmeti 371 [33]

Casiye: 23 [34]

Nehcul Belağa: Hutbei 156 [35]

Nehcul Belağa: Hutbei 221 [36]